

vso zavest, da doraščajo in se uže štejejo med mladeniče in dekleta, za kakoršne jih tudi drugi ljudje in pametni sosede smatrajo. — Nekateri nespametni stariši hočejo svoje tudi s tem ustraševati, da jih za nezastužene reči večkrat grajajo, in vsaki njihovi — tudi najpoštenjši volji in dobrim nazorom trdovratno in zoper svoje lastno prepričanje — odrekajo, njihove sicer prav dobre in pametne misli in nazore o eni ali drugi reči v nič devljejo, ter jih pri vsaki priliki še celó pri sosedih in drugih nepoznatih ljudeh grajajo, kar vse skupaj znači neki rabeljsko — ne prostost v krščanskem pomenu — nego temveč sužnost od strani taistih, kateri morajo otrokom za milim Bogom vse in prvi biti.

Ali je taka vzgoja prava, pametna in po božji volji? Je li taka prisiljena sužnost (otrok) resnična in vredna pokorščina? — Nikakor ne! Vse prenapeto samo ob sebi počí in se popolno zniči — nerablivo postane. — Vsak oče mora še le vesel biti, ako vidi, da njegovi otroci polagoma krepko doraščajo in postajajo čvrsti ljudje, katerim se s telesnimi močmi vred tudi dobro razvija in krepča razum in samostalna zavest, da se radi učé, ter si sami prizadevajo, da bi se za svoj prihodnji poklic in javni položaj prav in dostojno vzgojili. Mladina je za vse bolj občutljiva, nego odrasčeni in samostalni ter skušeni ljudje, kar nam cela priroda s svojimi zakoni kaže in neovrgljivo potrjuje; čut ta se jej pa nikakor ne sme zatirati ali pa še celó žaliti s tem, da bi se jej v nič devalo to, kar v resnici stori dobrega, poštenega in blagega. (Konec prih.)

Zgodovinske stvari.

Slavnostni govor.

Govoril Iv. Lavrenčič pri svečanosti, katero je priredilo „Bralno društvo“ v Gorenjem Logatcu o priliki slovesnega svojega otvorjenja v spomin 125letnega rojstnega dne Vodnikovega.

Velečestita gospoda!

Kmalu potem, ko se je preselil duh bratov solunskih — prosvetiteljev slovanskih v višave nebeške, ukončala je sovražna roka seme, katero sta vsejala, in tudi mnogo sadú, ki je začelo ravno zoreti. Hotela je, da gospodari le ona, a rod naš, da jej služi. Zato tlačila ga je kot mora in zatrla slehrno nado v njem, ki mu je obetala blagost; na drugi strani pa srkala je iz njega najboljših moči ter posluževala se jih za svoje sebične namene. Vsled tega opešal je naš praded, zadremal je duševno in skoro je zaspal, da se ga ni usmilil Oče nebeški in poslal mu duha — moža, ki je raztrgal je-klene spona in železne verige, v katere je bil rod naš ukovan, ter ravno istega duha, ki ga je zdramil in duševno prerodil. I ta duh bil je mojster pevcev Vodnik, čegar 125letni rojstveni dan bode prihodnjo soboto. Mi obhajamo ga danes.

Pri tej priliki preseli se duh naš k njegovi zibeljki, da vidi: kako mило pozdravlja prekrasna Modrica svojega ljubljenca i kako mu podaja dragocen dar — sedmoglasno liro in premnogo družih darov, da bi tem laže dosegel svoj namen in rešil preblago, a težavno nalogo. I to je tudi izvršil, kajti darovi razvijali so se v detetu in mladeniču vedno bolj in bolj, ko postane iz mladeniča krepak mož. Tedaj stopi kot pesnik na višave Vršaca, vbere miloglasne strune, ozre se po domovini slovenski, ter zakliče veličastno:

„Slovenija vstan’!“

I ta klic bil je tako mogočen, da se takoj predrami zvesta hčerka stare matere Slave, obriše solzne oči, stopi kviško, pogleda pevcu mило v obraz in ga vpraša:

„Kdo kliče na dan?“

Ta glas čul se je in odmeval po pokrajinah mile naše domovine. Zbudil je sinove njene, zbudil je hčerke tako, da so si podali takoj k zvezi roke, ter delali odsle neumorno za blagost naroda svojega s tolikim vspehom, da je uže Preširn prerokoval, da bodo Slovencem vremena se zjasnila in vedno milejše zvezde sijale. I slavni pesnik ni se motil — mi deca tega naroda gledamo uže skoro solnce rumeno in zvezde mile na obzoru domovine svoje, ter uživamo sad onega semena, katerega so vsejali in vsadili predniki naši. Zato hvala jim presrečna, osobito onemu, ki je prebudil očete naše; hvala namreč Vodniku, čegar spominu naj zaori iz domoljubnih naših src danes i doni vedno slava nezmerna. S tem pokažemo, da spoštujemo svojega duševnega prebuditelja; a da smo tudi njega vredni sinovi in hčere, treba je, da delujemo i mi po nazorih njegovih za splošno omiko naroda, za splošno njegovo blagost duševno in telesno.

In za-njo hočemo delovati, a da delujemo laže, združili smo se, osnovali društvo, katero otvorimo danes slovesno. To društvo je nadepolno; ono ima za blagost našo namene najboljše — namene, katere goji domoljubno srce naše. Treba je tedaj le, da namene svoje preblage dosega in doseže. I te bode doseglo, slavna gospoda! ako ostanemo mu zvesti, in ako zaljšajo srce naše tudi v prihodnje kreposti, katere morajo zaljšati duše slehrnega za vse dobro, plemenito in koristno vnetega domoljuba.

Prvič namreč, da ne damo v društvu nikedar prostora neslogi, prepiru, temveč, da vedno kraljuje v njem in med nami edinost, bratska ljubezen, ki je podlaga sreče, podlaga napredka; zato, če bode eden ali drug o tej ali oni stvari drugače mislil ali sodil — ne strašimo se takoj; namen naš naj bode tedaj: „Vse za stvar plemenito“, za katero imamo vsi srce vneto.

I potem, slavna gospoda! ne strašimo se truda, ne strašimo se znoja, temveč delujmo srčno, pogumno, stanovitno, z vstrajnostjo železno, ne le, kar moramo, marveč kar z amoremo; besede korifeja najnovejšega pesništva, vrlega Gregorčiča:

„Dolžan ni samó, kar velela mu stan,
Kar móre, to mož je storiti dolžan!“

te besede naj nam bodo svete, ne skrunimo jih nikedar. In če nam pešajo moči, tedaj ozrimo se nazaj, in srčnost mora rasti v nas, vidè, da stvar naša plemenita poganja uže cvet. In tudi, če bode treba požrtvovalnosti materijalne, ne strašimo se tudi te — to povrnilo nam bode društvo s tem, da bode delilo nam i bližnjim našim sobratom še v obilnejši meri hrane duševne.

Te kreposti tedaj naj zaljšajo nas in društvo naše mora napredovati; da nas pa v istini zaljšajo, pomozi mili Bog ter rosi danes in vedno blagoslov svoj na nas in društvo naše, da živi, raste in cvete pod varstvom Tvojim in pod varstvom presvitlega vladarja Fran Josipa, katerega naj nam hrani mило nebo mnoga, mnoga še leta!

Kratkocasnica.

Znano je, da v severni Ameriki naseljencem zemljišča prodaja v prvi vrsti država, nadalje železnične družbe, pa tudi nalašč v ta namen osnovana društva in posamesni špekulanti, kateri se ve da z vsakovrstnim, mnogokrat zeló pretiranim hvaljenjem rodovitnosti priporočajo zemljišča, da bi jih naseljencem prej spečali. — Časnik „Ansiedler von Wisconsin“ se šaljivo norčuje z omenjenimi barantači tako-le: „Gospod E. T.